

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členiek JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Tatiany Hanečkovej v právnej veci navrhovateľov: **1/ L. Z., E., X., M., 2/ L. A., I., K., M.**, proti odporcovi: **O.P.Ú. v L.**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. LC/2007/00064 zo dňa 29.1.2007, o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 1Scud/4/2007-28 zo dňa 8.6.2007, takto

rozhodol :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 1Scud/4/2007-28 zo dňa 8.6.2007 **potvrďuje**.

Navrhovateľom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie :

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. LC/2007/00064 zo dňa 29.1.2007, ktorým odporca nenavrátil navrhovateľom vlastníctvo k pozemkom nachádzajúcim sa v k. ú. Š. pre nesplnenie podmienky v zmysle § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon).

Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelia včas odvolanie, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázali na Ústavu Slovenskej republiky, podľa ktorej Slovenská republika ako člen Európskej únie každému zaručuje právo vlastníť majetok. Nakoniec uviedli, že ich starý otec (zomrel ako občan ČSSR) a matka boli majiteľmi pozemkov v k. ú. Š.. Matka L. J., rod. U. M. v roku 1947 s povolením opustila ČSR a ČSR v rokoch 1947 – 1961 vykonal konfiškáciu pozemkov. Žiadali, aby súd rešpektoval Ústavu a obnovil právo dedičov.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov navrhol rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov nie je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zo spisu prvostupňového súdu i z administratívneho spisu odporcu zistil, že navrhovatelia si žiadosťou podanou u odporcu dňa 25.10.2004 uplatnili reštitučný nárok na vrátenie pozemkov nachádzajúcich sa v k. ú. Š. ako zákonní dedičia po pôvodných vlastníkoch – neb. J. L. J. a M. L. rod. U..

Rozhodnutím č. LC/2007/00064 zo dňa 29.1.2007 odporca nenavrátil navrhovateľom vlastníctvo a nepriznal im právo na náhradu za predmetné nehnuteľnosti s odôvodnením, že navrhovatelia nespĺňajú podmienky uvedené v § 2 zákona na vrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu, pretože právo si môže uplatniť osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky.

Proti rozhodnutiu podali navrhovatelia opravný prostriedok na krajský súd s odôvodnením, že pôvodnými vlastníkami predmetných pozemkov boli ich starý otec a matka. Starý otec L. J. bol československým občanom a zomrel roku 1961. Jeho syn sa so svojou manželkou M. rod. U. legálne odsťahoval do Maďarska roku 1947 a dovtedy bol tiež československým občanom. Poukázali na Ústavu Slovenskej republiky, podľa ktorej má každý právo vlastníť majetok a nemožno ho odňať dedičom bez finančnej náhrady aj keď žijú mimo územia Slovenskej republiky.

Krajský súd napadnuté rozhodnutie odporcu potvrdil, pretože sa stotožnil so záverom správneho orgánu, ktorý mal za preukázané, že navrhovatelia nespĺňajú zákonné podmienky stanovené v § 2 ods. 1 a 2 zákona, v zmysle ktorých je základnou podmienkou pre priznanie reštitučného nároku to, že oprávnená osoba je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a jej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25.2.1948 do 1.1.1990 spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 zákona a ak takáto osoba zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v poradí taxatívne ustanovenom v § 2 ods. 2, písm. a/ až e/ zákona.

Z administratívneho spisu odporcu vyplýva, že predmetné pozemky zapísané v PK vl. č. x boli vo vlastníctve J. L. J., starého otca navrhovateľov. Pozemky prešli na štát na základe konfiškačného rozhodnutia č. 351-1/48-III. konf. zo dňa 22.6.1948, podľa nariadenia č. 104/1945 Zb. v znení nar. č. 64/1946 a nar. č. 89/1947 Zb. M. L. bola matkou navrhovateľov a jej bolo vlastníctvo odňaté podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme na základe rozhodnutia Pôdohospodárskeho odboru ONV v Lučenci č. Pôd. 837/1961 zo dňa 21.2.1961 a uznesením okresného súdu v Lučenci č. d. 449/1961 zo dňa 31.3.1961.

Navrhovatelia 1/ a 2/ sú potomkami pôvodných vlastníkov predmetných nehnuteľností, avšak sú občanmi Maďarskej republiky, ktorá je rovnako ako Slovenská republika členom Európskej únie. Z toho vyplýva povinnosť zabezpečiť rešpektovanie predpisov a judikatúry Európskej únie priamo alebo vo vlastnom zákonodarstve.

Zmluva o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len Zmluva), v článku 12 stanovuje, že v rámci pôsobnosti zmluvy bez toho, aby boli dotknuté jej osobitné ustanovenia, sa zakazuje akákoľvek diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti. Osobitným ustanovením je článok 295 Zmluvy, podľa ktorého sa Zmluva nijako nedotýka úpravy vlastníckych vzťahov v členských štátoch.

Nakoľko úprava vlastníckych vzťahov je z pôsobnosti Zmluvy vyňatá, nie je v danom prípade aplikovateľný dotknutý 12. článok týkajúci sa diskriminácie.

Námietku odvolateľov je potrebné posúdiť aj z hľadiska článku 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok; nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. V tej súvislosti *Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len Súd), v rozhodnutí o prijateľnosti sťažnosti č. 17684/02 z 13.2.2007 vo veci Viktor Rozsival a spol. proti Slovenskej republike (týkajúcej sa uplatňovania reštitučných nárokov) uviedol:*

„Sťažovateľ môže namietat' porušenie článku 1 Dodatkového protokolu č. 1 iba vtedy, ak sa napadnuté rozhodnutia týkajú jeho „majetku“ v zmysle tohto ustanovenia. „Majetkom“ môžu byť iba „majetky existujúce“ alebo majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, o ktorých môže sťažovateľ tvrdiť že má aspoň „legitímnu nádej“ na ich zhmotnenie. Naopak, za „majetok“ v zmysle čl. 1 Protokolu č. 1 nemožno považovať nádej na uznanie bývalého vlastníckeho práva, ktorého výkon už dlho nie je efektívny, ani podmienenú pohľadávku, ktorá je premlčaná v dôsledku nesplnenia podmienky.

Článok 1 Protokolu č. 1 nemôže byť interpretovaný ako ukladajúci zmluvným štátom akúkoľvek všeobecnú povinnosť vydať majetok, ktorý na nich prešiel predtým, ako ratifikovali Dohovor. Článok 1 Protokolu č. 1 ani nestanovuje žiadne obmedzenie slobody zmluvných štátov pri rozhodovaní o rozsahu reštituovaného majetku a pri určovaní podmienok, za splnenia ktorých bude majetok vydaný jeho pôvodným vlastníkom.

Predovšetkým zmluvným štátom sa ponecháva široký priestor na voľnú úvahu, pokiaľ ide o nepriznanie tohto oprávnenia určitým kategóriám bývalých vlastníkov. V prípadoch, kedy sú určité kategórie vlastníkov takto vylúčené, ich nároky na reštitúciu nemôžu vyvolávať „legitímnu nádej“ požívajúcu ochranu článku 1 Protokolu č. 1.“

Z toho vyplýva, že je výlučne v pôsobnosti členského štátu - Slovenskej republiky, aby vnútroštátnou právnou normou určila podmienky reštitučného navracania v minulosti odňatého majetku, vrátane vymedzenia podmienok pre osoby oprávnené takého nároky úspešne uplatňovať. Takáto právna úprava je potom principiálne v súlade s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a nemôže byť ani v rozpore so základným zákonom – Ústavou Slovenskej republiky.

Podľa § 1 zákona, tento upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Zákon v § 2 stanovil, že právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 (ods. 1).

Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti (ods. 2).

Z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že navrhovatelia ako občania Maďarskej republiky nespĺňajú jednu zo základných podmienok stanovených zákonom (§ 2 ods. 2 zákona), ktorej nedostatok nie je možné odpustiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom k vyššie uvedenému dospel k záveru, že krajský súd, ako aj správny orgán vo svojich rozhodnutiach dospeli k správne právnemu posúdeniu veci. Preto sa odvolací súd stotožnil s napadnutým rozsudkom krajského súdu a ako vecne správny ho potvrdil, podľa § 219 OSP.

Pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c a § 250k ods. 1 OSP, navrhovateľom trovy odvolacieho konania nepriznal, lebo neboli úspešní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 26. februára 2008

**JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia :
Ľubica Kavivanovová